

Ευαισθητοποίηση για την Ισότητα των Φύλων
ενάντια στη Βία μεταξύ Ερωτικών Συντρόφων

Gender **E**quality **A**wareness **R**aising

Με τη συγχρηματοδότηση του Προγράμματος
DAPHNE III της Ευρωπαϊκής Ένωσης

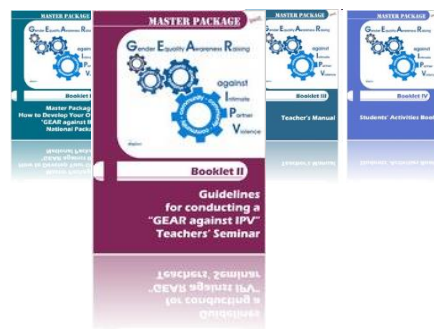
Τεύχος II

Οδηγός Υλοποίησης ενός
“GEAR against IPV”
Σεμιναρίου Εκπαιδευτικών

Gender Equality Awareness Raising

Τεύχος II

Οδηγός Υλοποίησης ενός
“GEAR against IPV” Σεμιναρίου Εκπαιδευτικών

Προτεινόμενη Αναφορά

Πετρουλάκη, Κ., Τσιριγώτη, Α., & Ντιναπόγιας, Α. (2015). *Ελληνική Έκδοση "GEAR against IPV". Τεύχος II: Οδηγός υλοποίησης ενός "GEAR against IPV" Σεμιναρίου εκπαιδευτικών*. (Αναθ. Έκδ.). Αθήνα: Ευρωπαϊκό Δίκτυο κατά της Βίας.

© 2011, 2015. Ευρωπαϊκό Δίκτυο κατά της Βίας. All rights reserved.

Παραχώρηση άδειας χρήσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση υπό προϋποθέσεις.

1^η Έκδοση: 2011 (ISBN: 978-960-9569-00-2)

Αναθεωρημένη Έκδοση: 2015 (ISBN: 978-960-9569-10-1)

Το Τεύχος αυτό μπορεί να χρησιμοποιηθεί χωρίς οικονομική επιβάρυνση και μόνο για μη-κερδοσκοπικούς σκοπούς, εφόσον έχει ενημερωθεί εκ των προτέρων το Ε.Δ.κ.Β.

Σε περίπτωση που γίνεται γραπτή ή προφορική αναφορά η οποία προκύπτει από το υλικό αυτό ή από τη χρήση του, θα πρέπει να συνοδεύεται από την ανάλογη βιβλιογραφική παραπομπή

Στοιχεία Επικοινωνίας

Ευρωπαϊκό Δίκτυο κατά της Βίας (Ε.Δ.κ.Β.)

Ζαχαρίτσα 12, 11742 Αθήνα, Ελλάδα

E-mail: info@antiviolence-net.eu

Ιστοσελίδα Προγράμματος GEAR against IPV: www.1st.gear-ipv.eu

Ιστοσελίδα Προγράμματος GEAR against IPV II: www.gear-ipv.eu

Ιστοσελίδα Ε.Δ.κ.Β.: www.antiviolence-net.eu

Σχεδιασμός: Ευρωπαϊκό Δίκτυο κατά της Βίας

Η 1^η Πρότυπη Έκδοση “GEAR against IPV” (2011) δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του Προγράμματος “Ευαισθητοποίηση για την Ισότητα των Φύλων ενάντια στη Βία μεταξύ Ερωτικών Συντρόφων” [“Gender Equality Awareness Raising against Intimate Partner Violence” (GEAR against IPV) (JLS/2008/DAP3/AG/1258)] που υλοποιήθηκε από το 2009 έως το 2011 στο πλαίσιο του Προγράμματος DAPHNE III της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η παρούσα, Αναθεωρημένη Έκδοση, δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του Προγράμματος “Ευαισθητοποίηση για την Ισότητα των Φύλων ενάντια στη Βία μεταξύ Ερωτικών Συντρόφων II” [“Gender Equality Awareness Raising against Intimate Partner Violence - II” (GEAR against IPV II) (JUST/2013/DAP/AG/5408)] που υλοποιήθηκε από το 2014 έως το 2016, επίσης στο πλαίσιο του Προγράμματος DAPHNE III της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το Πρόγραμμα “GEAR against IPV”

Συντονιστικός Φορέας του Προγράμματος
Ευρωπαϊκό Δίκτυο κατά της Βίας (Ε.Δ.κ.Β.) - Ελλάδα

Κική Πετρουλάκη, Υπεύθυνη Προγράμματος
Αντωνία Τσιριγώτη, Συντονίστρια Προγράμματος
Αθανάσιος Ντιναπόγιας, Ερευνητής
Susan Morucci, Συνεργάτιδα
Βάσω Παπασωτηρίου, Διαχειρίστρια

Φορείς - Εταίροι

SPI Forschung gGmbH - Γερμανία

Elfriede Steffan, Συντονίστρια σε Εθνικό επίπεδο
Christiane Firnges, Επιστημονική Συνεργάτιδα

**Austrian Women’s Shelter Network, AÖF/
Information Centre Against Violence - Αυστρία**

Maria Rösslhuber, Συντονίστρια σε Εθνικό επίπεδο
Christina Perka και Irene Muller, Συνεργάτιδες

**Πανελλήνιος Σύλλογος Εκπαιδευτικών Αγωγής
Υγείας - Ελλάδα**

Πασχαλίνα Κόζυβα, Συντονίστρια σε τοπικό επίπεδο
Αθηνά Τζιούμα, Διαχειρίστρια

Συνεργαζόμενος Φορέας

**Center for Education, Counselling and
Research (CESI) - Croatia**

Sanja Cesar, Συντονίστρια σε Εθνικό επίπεδο
Natasa Bijelic και Vedrana Kobas, Συνεργάτιδες

Εξωτερική Αξιολόγηση Προγράμματος
Prof. Carol Hagemann-White

Το Πρόγραμμα “GEAR against IPV -II”

Συντονιστικός Φορέας του Προγράμματος
Ευρωπαϊκό Δίκτυο κατά της Βίας (Ε.Δ.κ.Β.) - Ελλάδα

Κική Πετρουλάκη, Υπεύθυνη Προγράμματος
Αντωνία Τσιριγώτη, Συντονίστρια Προγράμματος
Αθανάσιος Ντιναπόγιας, Ερευνητής
Δήμητρα Πετανίδου, Ερευνήτρια/Συνεργάτιδα

Φορείς - Εταίροι

**Μεσογειακό Ινστιτούτο Μελετών Κοινωνικού
Φύλου (MIGS) - Κύπρος**

Σουζάνα Ελίζα Παύλου, Συντονίστρια σε Εθνικό
επίπεδο
Χριστίνα Καϊλή, Ερευνήτρια/Συνεργάτιδα

**Center for Education, Counselling and
Research (CESI) - Κροατία**

Sanja Cesar, Συντονίστρια σε Εθνικό επίπεδο
Natasa Bijelic, Συνεργάτιδα

**Association for Gender Equality and Liberty
(ALEG) - Ρουμανία**

Camelia Proca, Συντονίστρια σε Εθνικό επίπεδο
Livi Gaja, Ερευνητής
Eniko Gall, Εκπαιδευτρια /Εμπειρογνώμων
Camelia Oana, Συνεργάτιδα

**Plataforma unitaria contra les violències de
gènere - Ισπανία**

Neus Pociello Cayuela, Συντονίστρια σε Εθνικό επίπεδο
Parejo de las Heras Elena & Maritza Buitrago Rave,
Ερευνήτριες/Συνεργάτιδες
Susana Rodríguez Pereiro, Ερευνήτρια
Giulia Paleri, Ερευνήτρια
Núria Pociello Cayuela, Ερευνήτρια

Το Χαμόγελο του Παιδιού - Ελλάδα

Στέφανος Αλεβίζος, Συντονιστής σε τοπικό επίπεδο
Δημήτρης Φιλιππίδης, Συνεργάτης

Εξωτερική Αξιολόγηση Προγράμματος

Prof. Carol Hagemann-White

Η παρούσα έκδοση συγχρηματοδοτήθηκε από το Πρόγραμμα DAPHNE III της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα περιεχόμενα αυτής της έκδοσης αποτελούν αποκλειστική ευθύνη των συγγραφέων και σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να εκληφθεί ότι απηχούν απόψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Με τη συγχρηματοδότηση του Προγράμματος
DAPHNE III της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πολλές σελίδες έχουν παραληφθεί από αυτήν την προεπισκόπηση - για να ζητήσετε την πλήρη έκδοση επισκεφθείτε την ιστοσελίδα του προγράμματος www.gear-ipv.eu/download

Περιεχόμενα

Συντομογραφίες και Ορισμοί
Ευχαριστίες

iii
iv

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1

A. Πώς να Οργανώσετε ένα “GEAR against IPV” Σεμινάριο Εκπαιδευτικών

8

A1. Συντονιστές/-ριες και Εκπαιδευτές/-ριες

9

A2. Καταρτιζόμενοι/-ες

9

A3. Χώρος και χρόνος διεξαγωγής του Σεμιναρίου

11

A4. Προϋπολογισμός Σεμιναρίου

12

A5. Πρόγραμμα του Σεμιναρίου

12

A6. Προετοιμασία του Σεμιναρίου

16

B. Πώς να Υλοποιήσετε το “GEAR against IPV” Σεμινάριο Εκπαιδευτικών

19

B1. Μέθοδοι μάθησης

20

B2. Ενισχύοντας τις δεξιότητες των εκπαιδευτικών να υλοποιούν Προγράμματα

22

B3. Ενισχύοντας τις δεξιότητες των εκπαιδευτικών να χειρίζονται περιστατικά

29

Γ. Πώς να Αξιολογήσετε το “GEAR against IPV” Σεμινάριο Εκπαιδευτικών

33

Γ1. Σκοπός της αξιολόγησης

34

Γ2. Μεθοδολογία

34

Παραρτήματα

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1. Αξιολόγηση Σεμιναρίου Εκπαιδευτικών "GEAR against IPV": Προ-ερωτηματολόγιο [Σ-Ε(προ)]	42
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2^α. Αξιολόγηση Σεμιναρίου Εκπαιδευτικών "GEAR against IPV": Μετα-ερωτηματολόγιο [Σ-Ε(μετά)]	51
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2^β. Έντυπο Συναίνεσης για την Επαναληπτική Αξιολόγηση	60
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3^α. Αξιολόγηση Σεμιναρίου Εκπαιδευτικών "GEAR against IPV": 1 ^ο Επαναληπτικό ερωτηματολόγιο [Σ-Ε(επαν. 1)]	62
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3^β. Αξιολόγηση "GEAR against IPV": 2 ^ο Επαναληπτικό ερωτηματολόγιο Σεμιναρίου Εκπαιδευτικών και Επαναληπτικό ερωτηματολόγιο Προγράμματος Εκπαιδευτικών [Σ-Ε(επαν. 2) + Π-Ε(επαν.)]	70
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4. Πρότυπο Πιστοποιητικού παρακολούθησης του Σεμιναρίου	80
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5. Πρότυπο παρουσιάσεων PowerPoint	82
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 6. Πρότυπο ετικέτας για το φάκελο του Σεμιναρίου	84

ΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

GEAR against IPV	Gender Equality Awareness Raising against Intimate Partner Violence Ευαισθητοποίηση για την Ι σότητα των Φ ύλων ενάντια στη Β ία μεταξύ Ε ρωτικών Σ υντρόφων
Σεμινάριο Εκπαιδευτικών "GEAR against IPV"	Σεμινάριο που στοχεύει στην ανάπτυξη και/ή ενίσχυση των δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών που είναι απαραίτητες για να υλοποιούν το Πρόγραμμα "GEAR against IPV" στις τάξεις τους και να χειρίζονται περιστατικά κακοποίησης
Πρόγραμμα "GEAR against IPV"	Δραστηριότητες του "GEAR against IPV" ένας οποίες συντονίζει ένας/μία εκπαιδευτικός σε μία τάξη/ομάδα μαθητών/-ριών
ΚαΠα-Π	Κ ακοποίηση και/ή Π αραμέληση Π αιδιού
ΒΕΣ	Β ία μεταξύ Ε ρωτικών Σ υντρόφων
Σ-Ε(προ)	Π ρο-ερωτηματολόγιο Σ εμιναρίου Ε κπαιδευτικών
Σ-Ε(μετά)	Μ ετα-ερωτηματολόγιο Σ εμιναρίου Ε κπαιδευτικών
Σ-Ε(επαν. 1 ή 2)	1^ο ή 2^ο Ε παναληπτικό ερωτηματολόγιο Σ εμιναρίου Ε κπαιδευτικών
Π-Ε(προ)	Π ρο-ερωτηματολόγιο Π ρογράμματος Ε κπαιδευτικών
Π-Ε(μετά)	Μ ετα-ερωτηματολόγιο Π ρογράμματος Ε κπαιδευτικών
Π-Ε(επαν.)	Ε παναληπτικό ερωτηματολόγιο Π ρογράμματος Ε κπαιδευτικών
Π-Μ(προ)	Π ρο-ερωτηματολόγιο Π ρογράμματος Μ αθητών/-τριών
Π-Μ(μετά)	Μ ετα-ερωτηματολόγιο Π ρογράμματος Μ αθητών/-τριών
Π-Μ(επαν.)	Ε παναληπτικό ερωτηματολόγιο Π ρογράμματος Μ αθητών/-ριών

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Το πρόγραμμα "Ευαισθητοποίηση για την Ισότητα των Φύλων ενάντια στη Βία μεταξύ Ερωτικών Συντρόφων II" (GEAR against IPV-II) [JUST/2013/DAP/AG/5408] υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του Προγράμματος DAPHNE III της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η δημιουργία της παρούσας έκδοσης πραγματοποιήθηκε με τη συγχρηματοδότηση του Προγράμματος DAPHNE III της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τα 4 Τεύχη της αναθεωρημένης Πρότυπης Έκδοσης "GEAR against IPV" προέκυψαν κατόπιν αναθεώρησης της 1ης Πρότυπης Έκδοσης "GEAR against IPV" που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του Προγράμματος DAPHNE III της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τίτλο "Ευαισθητοποίηση για την Ισότητα των Φύλων ενάντια στη Βία μεταξύ Ερωτικών Συντρόφων" (GEAR against IPV) [JLS/2008/DAP3/AG/1258].

Οι δραστηριότητες που περιλαμβάνονται στην 1η Πρότυπη Έκδοση προέκυψαν από βιβλιογραφική ανασκόπηση δημοσιεύσεων και υλικών που έχουν δημιουργηθεί από πολλούς οργανισμούς και επαγγελματίες σε όλο τον κόσμο, και θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τους/τις συγγραφείς και τους εκδοτικούς οίκους που μας παραχώρησαν την άδειά τους για τη χρήση, προσαρμογή και μετάφραση των δραστηριοτήτων που περιλαμβάνονταν στα αντίστοιχα υλικά τους.

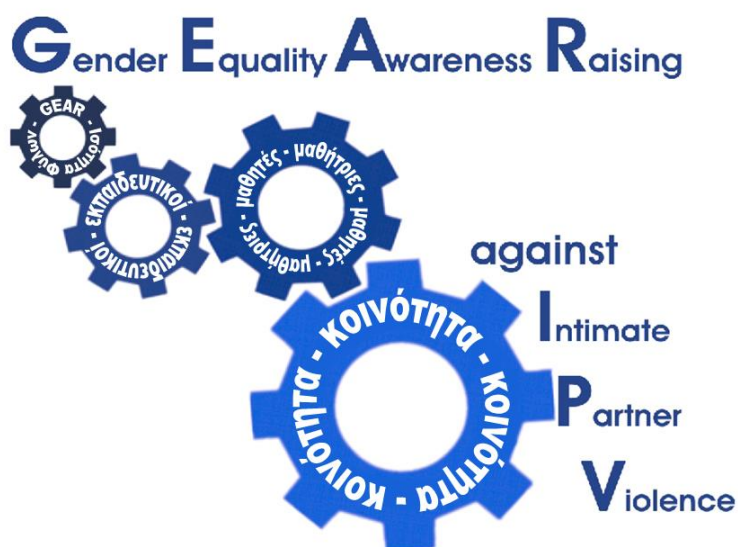
Τα Τεύχη της 1ης Πρότυπης Έκδοσης αξιολογήθηκαν σε εθελοντική βάση από επιστήμονες ανά τον κόσμο. Για το λόγο αυτό θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε ιδιαίτερα τους/τις παρακάτω εμπειρογνώμονες για τη σημαντική συνεισφορά τους ως προς τη βελτίωση όλων των Τευχών της Πρότυπης Έκδοσης του υλικού "GEAR against IPV":

- ♦ **Maria de Bruyn**, Senior Policy Advisor, Ipas
- ♦ **Shanna Burns**, M.Ed., Research Associate, CAMH Centre for Prevention Science
- ♦ **Regine Derr**, German Youth Institute, Information Centre Child Abuse and Neglect
- ♦ **Amir Hodžić**, MSc, Croatian National Expert
- ♦ **Maja Mamula**, Croatian National Expert, Psychologist
- ♦ **Anna Markulin**, Teacher of Croatian culture and philosophy
- ♦ **Lori Michau**, Co-Director, Raising Voices
- ♦ **Artemis Pana**, Independent Consultant – Gender Based Violence
- ♦ **Ματίνα Παπαγιαννοπούλου**, Κοινωνιολόγος/Εγκληματολόγος, Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό, Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, Υπουργείο Εσωτερικών
- ♦ **E. Lisa Price**, Ph.D., Associate Professor and Registered Psychologist
- ♦ **David A. Wolfe**, Ph.D., RBC Chair in Children's Mental Health (CAMH) and Professor of Psychiatry and Psychology (University of Toronto)

Τεύχος II

Οδηγός Υλοποίησης ενός
“GEAR against IPV” Σεμιναρίου Εκπαιδευτικών

Εισαγωγή

Το υλικό και οι δράσεις που περιλαμβάνονται στην Ελληνική Έκδοση “Ευαισθητοποίηση για την Ισότητα των Φύλων ενάντια στη Βία μεταξύ Ερωτικών Συντρόφων” (GEAR against IPV) δημιουργήθηκαν προκειμένου να συμβάλλουν στην **πρωτογενή πρόληψη της βίας μεταξύ Ερωτικών Συντρόφων (ΒΕΣ)** μέσω **παρεμβάσεων στο σχολικό περιβάλλον**, οι οποίες στοχεύουν στην ευαισθητοποίηση και την αποδόμηση των εδραιωμένων στερεοτύπων στους/στις μαθητές/-ριες και στους/στις εκπαιδευτικούς της Β΄βάθμιας εκπαίδευσης. Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευτικοί, έπειτα από ειδική εκπαίδευση που στοχεύει τόσο στην ευαισθητοποίησή τους όσο και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων που απαιτούνται για να υλοποιούν στην τάξη προγράμματα πρωτογενούς πρόληψης της ΒΕΣ, θα ευαισθητοποιήσουν μέσω δραστηριοτήτων του “GEAR against IPV”, τους μαθητές και τις μαθήτριά τους σε ζητήματα όπως οι επιζήμιες επιπτώσεις των στερεοτύπων του φύλου, η ΒΕΣ και η βία στις ρομαντικές σχέσεις. Η αποδόμηση των στερεοτύπων του φύλου των μαθητών/-τριών θα συμβάλλει στην ανάπτυξη στάσεων μηδενικής ανοχής έναντι της βίας σε σχετικά νεαρή ηλικία, έχοντας σαν απώτατο στόχο την ανάπτυξη υγείων και ισότιμων σχέσεων ανάμεσα στους νέους ανθρώπους.

Οι μαθητές και οι μαθήτριες καλούνται, μέσω ενός κατάλληλου και ειδικά δημιουργημένου για την ηλικία τους υλικού ευαισθητοποίησης, να αξιολογήσουν, να αμφισβητήσουν και να αναθεωρήσουν τα πολιτισμικά «κληρονομημένα» στερεοτυπά τους και να προσεγγίσουν τις διαφυλικές διαφορές όχι ως χαρακτηριστικά υπεροχής του ενός φύλου έναντι του άλλου, αλλά ως ατομικές διαφορές.

Γιατί είναι σημαντική η πρωτογενής πρόληψη της ΒΕΣ;

Από τη γέννηση του κάθε άτομο λαμβάνει συνεχώς από την οικογένεια του, το σχολείο και την κοινότητα στην οποία ζει μια πληθώρα ρητών και άρρητων μηνυμάτων, που καθορίζουν το «ορθό» πρότυπο θηλυκότητας και ανδρισμού. Αυτά τα μηνύματα ασκούν πίεση στα άτομα να συμμορφωθούν με μια πληθώρα ρόλων και προσδοκιών που απορρέουν από το κοινωνικά κατασκευασμένο φύλο τους. Και όσο εντονότερη πατριαρχική δομή έχει μια κοινωνία, τόσο περισσότερο υπογραμμίζονται οι διαφορετικές αξίες που καλούνται τα άτομα διαφορετικού φύλου να υιοθετήσουν. Υπό αυτές τις συνθήκες, αγόρια και κορίτσια, γυναίκες και άνδρες, «παγιδευμένοι/-ες» στη «φυλακή» των έμφυλων στερεοτύπων τους, πείθονται να αποδεχτούν και να εκπληρώσουν τους εκ διαμέτρου αντίθετους ρόλους που τους επιβάλλονται: το αγόρι/άνδρας οφείλει να είναι πάντα νικητής, να έχει τον έλεγχο και να είναι δυνατός, επιθετικός και ανταγωνιστικός, ενώ το κορίτσι/γυναίκα οφείλει να είναι ευαίσθητη και συναισθηματική, ανεκτική, παθητική και να δείχνει αυτοθυσία. Με πλήρως εδραιωμένες τέτοιου είδους αντιλήψεις, που καθιστούν το ένα φύλο κυρίαρχο πάνω στο άλλο, δεν εκπλήσσει καθόλου η εμφάνιση ΒΕΣ στις σχέσεις. Το παράδοξο είναι εμφανές: όλοι/όλες μας, συνειδητά ή ασυνειδητά, ενισχύουμε τα κοινωνικά στερεότυπα που οδηγούν στη βία και, την ίδια στιγμή, «παλεύουμε» να εξαλείψουμε τη βία από την κοινότητά μας, χωρίς καν να κατανοούμε τη σύνδεση μεταξύ των στερεοτύπων του φύλου και της βίας κατά των γυναικών και κοριτσιών.

Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο η πρόληψη της ΒΕΣ πρέπει να ξεκινάει σε όσο το δυνατόν μικρότερη ηλικία. και, ως εκ τούτου, το σύστημα όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων καθίσταται το ιδανικό πλαίσιο όπου μια τέτοια προσπάθεια μπορεί σταδιακά να χτιστεί, ξεκινώντας από το Νηπιαγωγείο και τερματίζοντας στο Πανεπιστήμιο ή μπορεί ακόμη και να συνεχίζεται μέσω της δια βίου μάθησης. Η προσέγγιση πρέπει φυσικά να διαφοροποιείται ανάλογα με την ηλικία της ομάδας στόχου: στο νηπιαγωγείο και τις πρώτες τάξεις του δημοτικού, η προσπάθεια για την πρόληψη της ΒΕΣ πρέπει να εστιάζεται περισσότερο στην ανάπτυξη μιας υγιούς προσωπικότητας, απελευθερωμένης από στερεοτυπικές αντιλήψεις του φύλου (όπου μια τέτοια προσωπικότητα, δεν θα χρησιμοποιούσε βία ως μέσο αυτο-αξίας, ούτε θα αποδεχόταν να θυματοποιείται ή να ανέχεται τη βία στον κοινωνικό της περίγυρο). σε ένα μετέπειτα στάδιο, όταν οι μαθητές/-ριες είναι πιο ώριμοι/-ες, θα μπορούσαν να «διδασκούνται» τρόπους άσκησης κοινωνικής πίεσης στην ομάδα συνομηλίκων τους ως ένα μέσο επίτευξης της επιθυμητής κοινωνικής αλλαγής προς τη μηδενική ανοχή της βίας.

Οι εκπαιδευτικοί επιλέχθηκαν γιατί μπορούν να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο στην υλοποίηση τέτοιου είδους δραστηριοτήτων ευαισθητοποίησης μέσα στις τάξεις, καθώς πρόκειται για εκείνη την ομάδα ενηλίκων που βρίσκεται πιο κοντά στα παιδιά, με την εξαίρεση των γονιών τους. Αν, ωστόσο, δεν είναι ειδικά εκπαιδευμένοι/-ες οι περισσότεροι/-ες εκπαιδευτικοί είναι αναμενόμενο να έχουν την ίδια εσωτερικευμένη στερεοτυπική άποψη για τα δύο φύλα με το γενικό πληθυσμό, κάτι που αποτελεί πολύ σοβαρό φραγμό και τους/τις εμποδίζει να επιτελέσουν τον καθοριστικό τους ρόλο. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο η προσέγγιση "GEAR against IPV" περιλαμβάνει επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, η οποία, εκτός της ανάπτυξης των απαραίτητων δεξιοτήτων και ικανοτήτων, δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην αποδόμηση των στερεοτύπων φύλου των ίδιων των εκπαιδευτικών καθώς και στην προσπάθεια να πειστούν πράγματι για τη σπουδαιότητα της

υλοποίησης τέτοιων παρεμβάσεων. Καθώς όλα σχεδόν τα παιδιά και οι έφηβοι/-ες πηγαίνουν σχολείο, είναι επιτακτική ανάγκη να υπάρχουν στα σχολεία προγράμματα που αφορούν την ισότητα των φύλων, ως μέσο πρωτογενούς πρόληψης της έμφυλης βίας, της βίας στις σχέσεις και της ΒΕΣ, τα οποία να υλοποιούνται από εκπαιδευτικούς που είναι κατάλληλα ευαισθητοποιημένοι/-ες και εκπαιδευμένοι/-ες σε ζητήματα σχετικά με τα στερεότυπα του φύλου και πως αυτά σχετίζονται με τη βία.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η προαναφερθείσα σύσταση συμπίπτει με το πνεύμα του άρθρου 14 της *Σύμβασης για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας* του Συμβουλίου της Ευρώπης (2011), όπου αναφέρεται ότι ακριβώς τέτοιου είδους «εκπαιδευτικό υλικό... προσαρμοσμένο στην εξελισσόμενη δυνατότητα των μαθητών/-τριών» θα πρέπει να περιλαμβάνεται όχι μόνο «στο επίσημο αναλυτικό πρόγραμμα και σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης», αλλά και «στη μη τυπική εκπαίδευση, σε πλαίσια αθλητικών, πολιτιστικών και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων, και στα Μ.Μ.Ε.». Δυστυχώς, σε πολλές χώρες της ΕΕ –ανάμεσα τους και αυτές που συμμετείχαν στα προγράμματα “GEAR against IPV” I και II¹– τέτοιου είδους προσπάθειες δεν είναι ενσωματωμένες στο σχολικό πρόγραμμα ενώ οι εκπαιδευτικοί δεν είναι ούτε εκπαιδευμένοι/-ες ούτε ευαισθητοποιημένοι/-ες με αποτέλεσμα, όχι μόνο να φέρουν οι ίδιοι/-ες στερεοτυπικές αντιλήψεις για τα δύο φύλα, αλλά και εξαιτίας τους να έχουν διακριτική συμπεριφορά απέναντι στους μαθητές και τις μαθήτριες ανάλογα με το φύλο τους. Πολλοί/-ές εκπαιδευτικοί, μάλιστα, συχνά δεν συνειδητοποιούν καν ότι η συμπεριφορά τους διακρίνει υπέρ του ενός φύλου και, έτσι, συχνά ενισχύουν στερεοτυπικές του φύλου συμπεριφορές. Ο στόχος του προγράμματος “GEAR against IPV” είναι να συνεισφέρει στην αλλαγή αυτής της κατάστασης ευαισθητοποιώντας και καθοδηγώντας τους/τις εκπαιδευτικούς να εντοπίσουν και να αποδομήσουν τα προσωπικά τους στερεότυπα του φύλου.

Η ηλικία των παιδιών που αποτελούσαν τον πληθυσμό-στόχο του προγράμματος “GEAR against IPV” (14-16 ετών) δεν είναι η μικρότερη δυνατή, αν και όλοι/όλες οι επαγγελματίες που εργάστηκαν για τη δημιουργία του υλικού πιστεύουν ακράδαντα ότι οι προληπτικές προσπάθειες που στοχεύουν στην αποδόμηση των στερεοτύπων του φύλου πρέπει να ξεκινούν στο σχολικό περιβάλλον από τη μικρότερη δυνατή ηλικία (δηλαδή το νηπιαγωγείο). Επιπλέον όμως, θεωρούν και ότι το υλικό του “GEAR against IPV” είναι κατάλληλο να χρησιμοποιηθεί με παιδιά από την ηλικία των 12 ετών και ότι σχεδόν το σύνολο των δραστηριοτήτων των Ενοτήτων *Στερεότυπα & Ισότητα των Φύλων* και *Υγιείς και μη Υγιείς Σχέσεις* μπορούν να χρησιμοποιηθούν και με παιδιά πολύ μικρότερα των 12 ετών. Σε πολλές χώρες όμως, εξακολουθεί να υπάρχει ισχυρή αντίσταση από τις εκπαιδευτικές αρχές αναφορικά με την πιο πρόσφορη ηλικία συμμετοχής των παιδιών σε τέτοιου είδους παρεμβάσεις, με αποτέλεσμα να μην επιτρέπεται η υλοποίηση παρόμοιων προγραμμάτων, ακόμη και σε παιδιά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Προκειμένου να καμφθεί η αντίσταση, αποφασίστηκε ότι σε αυτές τις χώρες πρέπει να ακολουθηθεί αντίστροφη πορεία, δηλαδή να ξεκινήσουν οι προληπτικές προσπάθειες από μία υψηλότερη εκπαιδευτική βαθμίδα και να προχωρήσουν σταδιακά προς τις χαμηλότερες.

¹ Αυστρία, Γερμανία, Ελλάδα, Ισπανία, Κροατία, Κύπρος και Ρουμανία.

Ωστόσο παρά το γεγονός ότι τα παιδιά βομβαρδίζονται με στερεότυπα από τη γέννηση τους, γεγονός που καθιστά ιδιαίτερα σημαντική την έναρξη της αποδόμησής τους σε όσο το δυνατόν μικρότερη ηλικία, η ηλικία 14⁺ αποτελεί εξίσου κρίσιμη ηλικία διότι, στις περισσότερες χώρες, αυτή είναι η ηλικία κατά την οποία τα περισσότερα έφηβα άτομα, αγόρια και κορίτσια, ξεκινούν ή έχουν ήδη ξεκινήσει να έχουν τις πρώτες τους ρομαντικές ή ερωτικές σχέσεις. Το σχολικό σύστημα μπορεί να αποτελέσει το κύριο πλαίσιο παρέμβασης, παρέχοντας σε μαθητές και μαθήτριες τις απαραίτητες πληροφορίες και δεξιότητες που απαιτούνται για να είναι σε θέση να αποφύγουν να γίνουν θύτες ή θύματα βίας στις σχέσεις τους καθώς επίσης και για να μπορούν να αντιδράσουν απέναντι σε αυτού του είδους τη βία.

Μετά την αποτελεσματική υλοποίηση με παιδιά ηλικίας άνω των 14 ετών που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος "GEAR against IPV", στο πλαίσιο του "GEAR against IPV - II" θα ελεγχθεί πιλοτικά η καταλληλότητα της χρήσης του υλικού με μικρότερα παιδιά (12⁺ ετών).

Η Ελληνική Έκδοση του Υλικού "GEAR against IPV"

Η Ελληνική Έκδοση του Υλικού "GEAR against IPV" αποτελείται από τέσσερα τεύχη:

- Τεύχος I: Το Πρόγραμμα "GEAR against IPV": Ευαισθητοποίηση για την Ισότητα των Φύλων ενάντια στη Βία μεταξύ Ερωτικών Συντρόφων
- Τεύχος II: Οδηγός Υλοποίησης ενός "GEAR against IPV" Σεμιναρίου Εκπαιδευτικών
- Τεύχος III: "GEAR against IPV" Εγχειρίδιο Εκπαιδευτικού
- Τεύχος IV: "GEAR against IPV" Βιβλίο Δραστηριοτήτων για Μαθητές και Μαθήτριες

Το **Τεύχος I** παρέχει πληροφορίες για την προσέγγιση "GEAR against IPV" και τα προγράμματα στο πλαίσιο των οποίων δημιουργήθηκε το υλικό, καθώς και υποδείξεις προς κάθε ενδιαφερόμενο φορέα ή άτομο, αναφορικά με τη δημοσιοποίηση, τόσο των δράσεων όσο και του υλικού, τρόπους προσέγγισης των ομάδων-στόχων και ιδέες για άσκηση πίεσης σε εθνικό επίπεδο μέσω συγκεκριμένων δράσεων με στόχο την ενσωμάτωση του Προγράμματος "GEAR against IPV" στο σχολικό πρόγραμμα της Β' βάθμιας εκπαίδευσης

Το **Τεύχος II** που τιτλοφορείται, "Οδηγός Υλοποίησης ενός GEAR against IPV Σεμιναρίου Εκπαιδευτικών" δημιουργήθηκε με στόχο να καθοδηγήσει μια, όσο το δυνατόν, πιο ομοιόμορφη εκπαίδευση εκπαιδευτικών της ίδιας χώρας ή διαφορετικών χωρών της ΕΕ που σκοπεύουν να υλοποιήσουν Προγράμματα "GEAR against IPV" με έφηβους/-ες ή παιδιά στην τάξη (ή και σε διαφορετικό πλαίσιο).

Το **Τεύχος III** παρέχει στους/στις εκπαιδευτικούς χρήσιμες γενικές θεωρητικές πληροφορίες όπως και πληροφορίες για το πως να οργανώσουν ένα "GEAR against IPV" πρόγραμμα καθώς και τη βήμα προς βήμα διαδικασία για να το υλοποιήσουν στην τάξη τους, να το τεκμηριώσουν και να το αξιολογήσουν. Το κύριο μέρος του Τεύχους III αποτελεί μία εκτεταμένη συλλογή δραστηριοτήτων, έτοιμων να υλοποιηθούν στην τάξη.

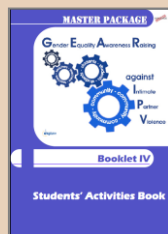
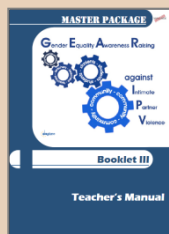
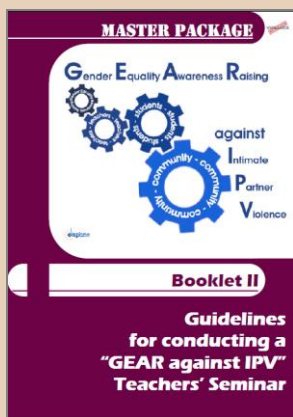

Το **Τεύχος IV**, το οποίο εστιάζεται στους μαθητές/-ριες και είναι στενά συνδεδεμένο με το Τεύχος III, δημιουργήθηκε κατά τέτοιον τρόπο ώστε να παρέχει στους/στις εκπαιδευτικούς έτοιμα προς χρήση φύλλα εργασίας και φυλλάδια για την υλοποίηση του προγράμματος.

Το 2^ο Τεύχος, με τίτλο *Οδηγός Υλοποίησης ενός "GEAR against IPV" Σεμιναρίου Εκπαιδευτικών* δημιουργήθηκε με στόχο να καθοδηγήσει μια όσο το δυνατόν πιο όμοια μεθοδολογικά κατάρτιση για τους/τις εκπαιδευτικούς της Ελλάδας που σκοπεύουν να υλοποιήσουν το Πρόγραμμα "GEAR against IPV" με έφηβους και έφηβες ή παιδιά στην τάξη τους και/ή σε διαφορετικό πλαίσιο.

Συνοπτικά, οι **στόχοι του "GEAR against IPV" Σεμιναρίου Εκπαιδευτικών** είναι:

- ♦ να στηρίξει τους/τις εκπαιδευτικούς να αναπτύξουν τις δεξιότητες που απαιτούνται ώστε να μπορούν να υλοποιούν και να αξιολογούν το Πρόγραμμα "GEAR against IPV" στις τάξεις τους. Το σεμινάριο περιλαμβάνει επίσης ενότητες που στοχεύουν να βοηθήσουν τους/τις εκπαιδευτικούς:
 - ◊ να αναλογιστούν ποιες στάσεις και συμπεριφορές ενδέχεται να μεταφέρουν ή να στηρίζουν τα στερεότυπα των φύλων αλλά και την ανοχή στη βία και να προβληματιστούν για το πώς αυτές μπορούν να τροποποιηθούν
 - ◊ να αποκτήσουν όλες εκείνες τις πληροφορίες και δεξιότητες που είναι απαραίτητες προκειμένου να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν και να χειρίζονται πιθανά περιστατικά κακοποίησης τα οποία ενδέχεται να τους αποκαλύψουν οι μαθητές/-ριές τους κατά τη διάρκεια ή μετά την ολοκλήρωση της υλοποίησης του Προγράμματος "GEAR against IPV"
- ♦ να παρέχει στους/στις εκπαιδευτικούς μια ευκαιρία να ανταλλάξουν πληροφορίες για καλές πρακτικές με βάση την προηγούμενη εμπειρία τους

Α. Πώς να Οργανώσετε ένα “GEAR against IPV” Σεμινάριο Εκπαιδευτικών

Το “GEAR against IPV” Σεμινάριο κατάρτισης εκπαιδευτικών είναι μια ιδιαίτερα εντατική εκπαίδευση καθώς στοχεύει, μέσα σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα, να εφοδιάσει τους/τις εκπαιδευτικούς με όλες τις απαιτούμενες δεξιότητες που θα τους επιτρέπουν να υλοποιούν το **Πρόγραμμα “GEAR against IPV”** στις τάξεις τους αλλά και να είναι σε θέση να βοηθήσουν μαθητές/-ριές τους που υφίστανται κακοποίηση στη σχέση τους και/ή στην οικογένειά τους.

Γι’ αυτόν ακριβώς το λόγο, η οργάνωση και η προετοιμασία του Σεμιναρίου αποτελούν ένα κρίσιμο στάδιο, από το οποίο εξαρτάται η έκταση στην οποία θα μπορέσει να επιτύχει τους στόχους του. Παράγοντες όπως η επιστημονική επάρκεια των εκπαιδευτών/-τριών, τα χαρακτηριστικά και τα κίνητρα των καταρτιζόμενων, ο χώρος, ο χρόνος και η διάρκεια του Σεμιναρίου, που θα παρουσιαστούν στις επόμενες ενότητες, μπορούν να επηρεάσουν, θετικά ή αρνητικά, την αποτελεσματικότητα της κατάρτισης των εκπαιδευτικών.

A. Πώς να Οργανώσετε ένα “GEAR against IPV” Σεμινάριο Εκπαιδευτικών

A1. Συντονιστές/-ριες και Εκπαιδευτές/-ριες

Για να επιτευχθούν οι στόχοι του Σεμιναρίου, δηλαδή να αναπτυχθούν και/ή να ενισχυθούν οι δεξιότητες που απαιτούνται για την υλοποίηση του Προγράμματος “GEAR against IPV” στην τάξη, αλλά και για το χειρισμό περιστατικών κακοποίησης [όπως βία μεταξύ ερωτικών συντρόφων (ΒΕΣ), βία στις ρομαντικές σχέσεις και/ή κακοποίηση και παραμέληση παιδιού (ΚαΠα-Π)] που ενδέχεται να αποκαλυφθούν στους/στις εκπαιδευτικούς, οι επαγγελματίες που θα αναλάβουν την κατάρτισή τους πρέπει να έχουν επιστημονική επάρκεια στους τομείς που περιγράφονται στις παραγράφους που ακολουθούν.

Μεγάλο τμήμα του έργου των επαγγελματιών που θα αναλάβουν την κατάρτιση των εκπαιδευτικών για το “GEAR against IPV” θα είναι ο συντονισμός ενός προσομοιωμένου Προγράμματος “GEAR against IPV”. Θα πρέπει, δηλαδή, να υλοποιήσουν μια σειρά βιωματικών δραστηριοτήτων με τον ίδιο ακριβώς τρόπο που αναμένεται να υλοποιηθούν μέσα σε μια σχολική τάξη. Κατά συνέπεια, ως συντονιστές/-ριες, θα πρέπει να είναι σε θέση να εργαστούν χρησιμοποιώντας μόνο **μεθόδους ενεργητικής μάθησης**, έτσι ώστε να παρέχουν στους/στις εκπαιδευτικούς ένα παράδειγμα πρότυπης υλοποίησης του Προγράμματος “GEAR against IPV”. Οι συντονιστές/-ριες θα πρέπει επίσης να είναι **πολύ εξοικειωμένοι/-ες με ολόκληρο το υλικό** της Ελληνικής Έκδοσης “GEAR against IPV” καθώς και με την υλοποίησή του σε ομάδες νεαρών ατόμων, στο πλαίσιο της τάξης ή σε διαφορετικό πλαίσιο.

Οι ίδιοι/-ες επαγγελματίες θα αναλάβουν και τη θεωρητική κατάρτιση των εκπαιδευτικών στα θέματα που εστιάζει το πρόγραμμα “GEAR against IPV” και, επομένως, πρέπει αν όχι να είναι ειδικοί/-ές, να διαθέτουν τουλάχιστον υψηλού επιπέδου κατάρτιση σε θέματα ισότητας των φύλων, βίας στις σχέσεις των εφήβων, βίας μεταξύ ερωτικών συντρόφων (ΒΕΣ), κακοποίησης και παραμέλησης παιδιού (ΚαΠα-Π), αλλά και γνώση για πρακτικά ζητήματα (π.χ. διαθέσιμες υπηρεσίες στήριξης και σχετιζόμενα νομικά ζητήματα, όπως αν είναι υποχρεωτική ή προαιρετική η αναφορά περιστατικών ΚαΠα-Π στην Ελλάδα)¹. Επιπρόσθετα, ο/η συντονιστής/-ρια θα πρέπει να είναι σε θέση να διαχειριστεί ενδεχόμενη συναισθηματική φόρτιση κάποιου ατόμου που μπορεί να εκδηλωθεί εξαιτίας προσωπικών εμπειριών που σχετίζονται με το περιεχόμενο του Σεμιναρίου.

A2. Καταρτιζόμενοι/-ες

Ταυτότητα Καταρτιζόμενων. Στο πλαίσιο του πρώτου προγράμματος DAPHNE όπου και δημιουργήθηκε το υλικό “GEAR against IPV”, ομάδα-στόχο του Σεμιναρίου Εκπαιδευτικών, αποτέλεσαν **εκπαιδευτικοί που διδασκαν** στη Β' - Γ' Γυμνασίου και στην Α' Λυκείου (σε τάξεις δηλαδή που φοιτούν κορίτσια και αγόρια **14-16 ετών**). Ωστόσο, καθώς σχεδόν όλες οι δραστηριότητες του “GEAR against IPV” είναι κατάλληλες για παιδιά μεγαλύτερης ηλικίας (και οι περισσότερες από αυτές και για παιδιά μικρότερης ηλικίας), έξω από τα στενά πλαίσια του χρηματοδοτούμενου προγράμματος η ομάδα-στόχος μπορεί να διευρυνθεί και

¹ Το σκεπτικό για την εξέταση θεμάτων που σχετίζονται με την ΚαΠα-Π περιγράφεται στο κεφάλαιο B3

να περιλάβει εκπαιδευτικούς που διδάσκουν σε όλες τις τάξεις του Γυμνασίου και του Λυκείου (ώστε η παρέμβαση να στοχεύει σε παιδιά ηλικίας **12-18 ετών**). Το DAPHNE πρόγραμμα "GEAR against IPV - II", μας παρείχε πράγματι την ευκαιρία να επεκτείνουμε την ομάδα-στόχο, συμπεριλαμβάνοντας **εκπαιδευτικούς που διδάσκουν** μικρότερα και μεγαλύτερα **παιδιά (12+ ετών)**, καθώς και εκπαιδευτικούς, παιδαγωγούς και ψυχολόγους που εργάζονται με παιδιά και με έφηβες και έφηβους υψηλού κινδύνου, της ίδιας ηλικιακής ομάδας.

Παρότι κύριος στόχος του Σεμιναρίου είναι η κατάρτιση των εκπαιδευτικών που είναι πρόθυμοι/-ες να υλοποιήσουν το Πρόγραμμα "GEAR against IPV" στην τάξη τους, το επιθυμητό θα ήταν να μην περιοριστεί το κοινό του Σεμιναρίου σε μια μικρή ομάδα ήδη ευαισθητοποιημένων εκπαιδευτικών με υψηλό κίνητρο, αλλά να συμμετέχουν σε αυτό όσο το δυνατόν περισσότεροι/-ες εκπαιδευτικοί –ακόμη κι εκείνοι/-ες που έχουν αρνητική στάση έναντι της υλοποίησης τέτοιου είδους παρεμβάσεων στο σχολικό πλαίσιο. Το ιδανικό για μια χώρα, πόλη –ή ακόμη και για ένα σχολείο που σκοπεύει να υλοποιήσει το Πρόγραμμα "GEAR against IPV", θα ήταν να συμμετέχουν στο Σεμινάριο όλοι/-ες οι εκπαιδευτικοί καθώς αυτό θα τους παρείχε την ευκαιρία να αξιολογήσουν –και ίσως και να αποδομήσουν– τα δικά τους στερεότυπα του φύλου. Και αυτό, με τη σειρά του, θα μπορούσε να μειώσει την αντίστασή τους απέναντι στο πρόγραμμα κατά τη διάρκεια της υλοποίησης του από συναδέλφους/-ισσές τους.

Άλλοι/-ες **επαγγελματίες που σχετίζονται με το σχολείο ή την εκπαίδευση**, όπως υπεύθυνοι/-ες αγωγής υγείας, σχολικοί/-ές σύμβουλοι, ψυχολόγοι, κοινωνικοί/-ές λειτουργοί και νοσοκόμοι/-ες του σχολείου μπορούν, επίσης, να καταρτιστούν προκειμένου να είναι σε θέση να υλοποιούν το Πρόγραμμα "GEAR against IPV" και/ή να προωθήσουν την υιοθέτηση και υλοποίησή του. Στην Ελλάδα, προς το παρόν, δεν υπάρχουν στα δημόσια σχολεία άλλοι/-ες επαγγελματίες, όπως κοινωνικοί/-ές λειτουργοί, νοσοκόμοι/-ες ή ψυχολόγοι (άτομα των συγκεκριμένων ειδικοτήτων που εργάζονται σε ιδιωτικά σχολεία θα μπορούσαν φυσικά να καταρτιστούν, ώστε να υλοποιούν την παρέμβαση σε αυτά) και, επομένως, μόνο εκπαιδευτικοί μπορούν να επιμορφωθούν ως συντονιστές/-ριες του Προγράμματος "GEAR against IPV". Η κατάρτιση των Υπευθύνων Αγωγής Υγείας και των Σχολικών Συμβούλων, ωστόσο, μπορεί να διευκολύνει τα μέγιστα καθώς, εκ της θέσεώς τους, μπορούν να δράσουν πολλαπλασιαστικά προωθώντας το υλικό και τη μεθοδολογία του "GEAR against IPV" σε όλους/-ες τους/τις εκπαιδευτικούς καθώς και στα αρμόδια άτομα των Διευθύνσεών τους και του Υπουργείου Παιδείας.

Συστήνεται, επομένως, είτε να προσκληθούν να συμμετέχουν στο Σεμινάριο Εκπαιδευτικών είτε να οργανωθούν ειδικά Σεμινάρια για πρόσωπα-κλειδιά που είναι υπεύθυνα είτε για το συντονισμό Προγραμμάτων που υλοποιούνται από εκπαιδευτικούς είτε για το σχεδιασμό πολιτικών στο εκπαιδευτικό σύστημα ή στα σχολεία.

Το σκεπτικό για αυτή τη διεύρυνση της ομάδας-στόχου είναι να υπάρξουν όσο το δυνατόν περισσότεροι/-ες καταρτισμένοι/-ες εκπαιδευτικοί και υπεύθυνοι/-ες χάραξης πολιτικών, που θα είναι σε θέση να λειτουργήσουν ως πολλαπλασιαστές, προωθώντας και ασκώντας πίεση για την ενσωμάτωση του "GEAR against IPV" (ή παρόμοιων προγραμμάτων) στα επίσημα αναλυτικά προγράμματα του σχολείου.

Αξιολόγηση των υποψηφίων καταρτιζόμενων. Σε περίπτωση που ο αριθμός των υποψηφίων προς κατάρτιση εκπαιδευτικών υπερβαίνει τους διαθέσιμους πόρους σας (χρόνο, χώρο ή προϋπολογισμό), η επιλογή των συμμετεχόντων/-ουσών συστήνεται να

πραγματοποιηθεί με βάση το κίνητρό τους ή/και τη δυνατότητά τους να υλοποιήσουν το Πρόγραμμα "GEAR against IPV" στις τάξεις τους, τα οποία θα μπορούσαν να αξιολογηθούν είτε μέσω προσωπικής συνέντευξης, είτε μέσω της συμπλήρωσης ενός ερωτηματολογίου αξιολόγησης αναγκών.

Μέγεθος ομάδας. Είναι πολύ σημαντικό, τουλάχιστον το προσομοιωμένο Πρόγραμμα "GEAR against IPV" (Μέρος Ι του Σεμιναρίου Εκπαιδευτικών), να διεξαχθεί σε μικρές ομάδες, ώστε οι μέθοδοι ενεργητικής μάθησης που θα εφαρμοστούν να είναι όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερες. Από την άλλη πλευρά όμως, οι περισσότεροι/-ες εκπαιδευτικοί θα χρειαστεί να υλοποιήσουν το "GEAR against IPV" σε μια ολόκληρη τάξη παιδιών. Για αυτό προτείνεται, εφόσον αυτό είναι δυνατόν, η ομάδα των εκπαιδευτικών να μην είναι πολύ μικρότερη από μια τυπική σχολική τάξη, όπως αυτές όπου θα το υλοποιήσουν οι εκπαιδευτικοί. Κατά αυτόν τον τρόπο η κατάρτιση των εκπαιδευτικών θα συνιστά μια ακριβή προσομοίωση της υλοποίησης του "GEAR against IPV" μέσα στην τάξη.

Πολύ περισσότερα άτομα μπορούν, βέβαια, να παρακολουθήσουν το Σεμινάριο αρκεί κατά την προσομοίωση του Προγράμματος "GEAR against IPV" να υπάρχει η δυνατότητα να χωριστούν σε μικρότερες ομάδες, τις οποίες θα συντονίζουν διαφορετικά άτομα.

A3. Χώρος και Χρόνος Διεξαγωγής του Σεμιναρίου

Δεν θα πρέπει να υποτιμάτε καθόλου την επίδραση που μπορεί να έχουν στην αποτελεσματικότητα της κατάρτισης τα χαρακτηριστικά και η καταλληλότητα του χώρου στον οποίο θα διεξαχθεί: θα πρέπει, επομένως, να λάβετε σοβαρά υπόψη σας παράγοντες όπως το πού βρίσκεται ο χώρος και το πόσο κατάλληλος είναι, προκειμένου να κάνετε την καλύτερη δυνατή επιλογή. Η επιλογή μιας αίθουσας που είναι εύκολα προσβάσιμη, καθαρή, χωρίς θόρυβο, με άνετα καθίσματα και/ή τραπέζια (όταν χρειάζονται), με επαρκή χώρο για όλα τα άτομα και για όλες τις προγραμματισμένες δραστηριότητες, δείχνει το σεβασμό σας στους/στις συμμετέχοντες/-ουσες και το πόσο σημαντική θεωρείτε τη συμμετοχή τους στο σεμινάριο και τη συνεισφορά τους στην υλοποίηση του προγράμματος, μετά το σεμινάριο. Το ίδιο ακριβώς μήνυμα μεταφέρει στους/στις συμμετέχοντες/-ουσες η προσεγμένη οργάνωση του Σεμιναρίου, μέχρι και την τελευταία λεπτομέρεια. Και, κατά κανόνα, η ποιότητα του έργου των ατόμων των οποίων έχετε σεβαστεί την παρουσία θα «ξεπληρώσει» όλες σας τις προσπάθειες.

Όταν οι καταρτιζόμενοι/-ες ζουν σε διαφορετικές πόλεις, μπορείτε είτε να υλοποιήσετε διαφορετικά Σεμινάρια στις πόλεις τους (ή στις Περιφέρειές τους), ή να επιλέξετε εκείνη την πόλη που είναι η πιο εύκολα προσβάσιμη από τους/τις περισσότερους/-ες. Όταν το Σεμινάριο διεξάγεται εκτός έδρας, είναι προτιμότερο οι καταρτιζόμενοι/-ες να φιλοξενοούνται στο ίδιο ξενοδοχείο που υλοποιείται το σεμινάριο ή σε ένα ξενοδοχείο πολύ κοντά στην αίθουσα του Σεμιναρίου.

Εξίσου σημαντική είναι η χρονική περίοδος (και/ή η ώρα) που θα επιλέξετε για τη διεξαγωγή του Σεμιναρίου, καθώς θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο εξυηρητική σε σχέση με το ωράριο εργασίας των εκπαιδευτικών. Ο καλύτερος τρόπος είναι να το προγραμματίσετε, σε συνεργασία με τους/τις συμμετέχοντες/-ουσες.

Το χρονοδιάγραμμα των διαλειμμάτων αποτελεί επίσης σημαντικό στοιχείο του Σεμιναρίου, προκειμένου οι συμμετέχοντες/-ουσες να έχουν ανά τακτά χρονικά διαστήματα τη

δυνατότητα να αφομοιώσουν τις πληροφορίες και τα μηνύματα που απέκτησαν. Θα πρέπει εδώ να τονιστεί ότι στις μεθόδους ενεργητικής μάθησης, τα διαλείμματα θεωρούνται μία ακόμη ευκαιρία για ανταλλαγή απόψεων, εμπειριών και ιδεών μεταξύ των συμμετεχόντων/-ουσών (δηλαδή όχι μόνο μεταξύ καταρτιζόμενων, αλλά και μεταξύ καταρτιζόμενων και συντονιστών/-τριών): συνίσταται, συνεπώς, οι συντονιστές/-ριες να μοιράζονται όλα τα διαλείμματα για καφέ, γεύμα ή δείπνο με τους/τις καταρτιζόμενους/-ες.

A4. Προϋπολογισμός του Σεμιναρίου

Ο όσο το δυνατόν πληρέστερος προϋπολογισμός είναι πολύ σημαντικός γιατί θα σας επιτρέψει να αφιερωθείτε στην ουσία της εκπαίδευσης, αντί να προσπαθείτε να βρείτε λύση σε προβλήματα που δεν έχουν προβλεφθεί αλλά ανακύπτουν κατά τη διάρκεια του Σεμιναρίου. Για να προϋπολογίσετε σωστά το δικό σας “GEAR against IPV” Σεμινάριο Εκπαιδευτικών, θα πρέπει πρώτα να αποφασίσετε:

- Τον **αριθμό των καταρτιζόμενων ατόμων**, όπως και αν θα τους/τις εκπαιδεύσετε σε μία ομάδα ή όχι. Εάν όχι, θα πρέπει να αποφασίσετε επίσης:
 - ο τον αριθμό των υποομάδων και
 - ο τον αριθμό των συντονιστών/-ριών ανά ομάδα (ένα ή δύο άτομα), για να μπορέσετε στη συνέχεια να υπολογίσετε τον **αριθμό των συντονιστών/-ριών και εκπαιδευτών/-ριών** που θα χρειαστούν
- Τη **διάρκεια** του Σεμιναρίου (σε ώρες και ημέρες) από την οποία εξαρτώνται:
 - ο τα έξοδα ενοικίασης της αίθουσας του Σεμιναρίου (εάν χρειάζεται)
 - ο οι αμοιβές των συντονιστών/-ριών
 - ο τα έξοδα της σίτισης κατά τη διάρκεια των διαλειμμάτων (καφέ, γεύμα ή/και δείπνο)
 - ο οι αμοιβές των καταρτιζόμενων (εάν σκοπεύετε να παρέχετε οικονομικό κίνητρο για τη συμμετοχή τους)
- Εάν θα καλύψετε **έξοδα μετακίνησης και διαμονής** και, εάν ναι, για πόσα καταρτιζόμενα άτομα
 - ο Εναλλακτικά, σε περίπτωση που σκοπεύετε να διεξάγετε διάφορα Σεμινάρια στις πόλεις που διαμένουν οι εκπαιδευτικοί, θα πρέπει να συμπεριλάβετε στον προϋπολογισμό σας έξοδα μετακίνησης και διαμονής για τους/τις συντονιστές/-ριες και τους/τις εκπαιδευτές/-ριες
- Στα προαναφερθέντα έξοδα, θα πρέπει να προσθέσετε το **κόστος για όλα τα υλικά** (για ένα λεπτομερή κατάλογο, βλ. Κεφάλαιο Α6) που θα χρησιμοποιηθούν κατά τη διάρκεια του Σεμιναρίου (από τις φωτοτυπίες και τα χαρτόνια, τα φύλλα για το χαρτοπίνακα, τα ψαλίδια έως και τα αυτοκόλλητα και τα αναλώσιμα που χρειάζονται για την προετοιμασία του υλικού), αλλά και για υλικά που σκοπεύετε να δώσετε στους/στις καταρτιζόμενους/-ες (φακέλους Σεμιναρίου, φωτοτυπίες, CDs, κτλ.).

A5. Πρόγραμμα του Σεμιναρίου

Το Σεμινάριο Εκπαιδευτικών “GEAR against IPV” αποτελείται από τρία διακριτά μέρη, όπως περιγράφονται στη συνέχεια:

ΜΕΡΟΣ Ι. Προσομοιωμένη Υλοποίηση του Προγράμματος “GEAR against IPV”

ΜΕΡΟΣ ΙΙ. Το “GEAR against IPV” Εγχειρίδιο Εκπαιδευτικού (Τεύχος ΙΙΙ) και **Πώς**

να το Χρησιμοποιήσετε: κατάρτιση των εκπαιδευτικών στο πώς:

- **να οργανώνουν** την υλοποίηση **ενός Προγράμματος “GEAR against IPV”**
- **να το διεξάγουν**
- **να τεκμηριώνουν και να αναφέρουν** την υλοποίησή του και
- **να αξιολογούν** την αποτελεσματικότητα της παρέμβασής τους

ΜΕΡΟΣ III. Θεωρητική κατάρτιση των εκπαιδευτικών:

- σε θέματα ισότητας των φύλων, βίας στις σχέσεις, ΒΕΣ και ΚαΠα-Π
- για το πώς μπορούν να χειριστούν περιστατικά κακοποίησης που τους αποκαλύπτονται ή που υποψιάζονται ότι συμβαίνουν και για άλλα δεοντολογικά ζητήματα

Τα **Μέρη I και II** στοχεύουν στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών που απαιτούνται για την υλοποίηση του Προγράμματος “GEAR against IPV” στην τάξη τους, ενώ στόχος του **Μέρους III** είναι η ανάπτυξη και/ή ενίσχυση των δεξιοτήτων τους στο χειρισμό περιστατικών κακοποίησης που τους αποκαλύπτονται ή που υποψιάζονται ότι συμβαίνουν, όπως περιγράφεται και στα αντίστοιχα Κεφάλαια Β2 και Β3. Οι μέθοδοι μάθησης που θα χρησιμοποιηθούν για την επίτευξη αυτών των στόχων καθώς και οι λόγοι που οδήγησαν στην επιλογή αυτών των μεθόδων περιγράφονται λεπτομερώς στο Κεφάλαιο Β1.

Εκτός από τα Μέρη I, II και III, υπάρχουν επίσης μια Εισαγωγική και μία Καταληκτική Ενότητα στις οποίες περιλαμβάνεται και η συμπλήρωση των ερωτηματολογίων αξιολόγησης (προ- και μετά-ερωτηματολόγιο) του Σεμιναρίου (που περιγράφονται στο Κεφάλαιο Γ και είναι διαθέσιμα στα ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ 1 και 2^ο).

Στον **Πίνακα 1** παρουσιάζεται το προτεινόμενο Πρόγραμμα ενός “GEAR against IPV” Σεμιναρίου Εκπαιδευτικών με **καθαρή διάρκεια**² που κυμαίνεται από 18 ως 30 ώρες, κατανεμημένες σε 3 έως 5 ημέρες, ανάλογα. Τα θέματα που περιλαμβάνει κάθε Μέρος ή Ενότητα παρουσιάζονται αναλυτικότερα στο Κεφάλαιο Β, όπου και συνδέονται με το αντίστοιχο υποστηρικτικό τους υλικό.

Συστήνεται η διάρκεια της εκπαίδευσης να μην υπερβαίνει τις 8 ώρες ανά ημέρα, από τις οποίες 1,5 - 2 ώρες θα πρέπει να είναι διαλείμματα (για παράδειγμα, δύο μισάωρα διαλείμματα για καφέ και ένα ωριαίο διάλειμμα για γεύμα, εάν κατανεμηθούν σωστά, μπορούν να διαιρέσουν μια οκτάωρη συνάντηση σε 4 ενότητες των 90 λεπτών³). Κατά συνέπεια το Σεμινάριο με τη μορφή που παρουσιάζεται στον Πίνακα 1, μπορεί να έχει συνολική διάρκεια 24 - 40 ώρες, οι οποίες κατανέμονται σε 3 ή 5 ημέρες, αντίστοιχα. Τις περισσότερες φορές, πρακτικοί λόγοι υπαγορεύουν η διεξαγωγή αυτού του τύπου Σεμιναρίων να είναι ολιγοήμερη, χωρίς ωστόσο αυτό να απαγορεύει μια διαφορετική κατανομή (π.χ. 6 - 10 τρίωρες συναντήσεις), εάν κάτι τέτοιο συνιστά μια πιο βολική λύση για τους/τις συμμετέχοντες/-ουσες.

² Η διάρκεια των διαλειμμάτων έχει αφαιρεθεί από τη συνολική διάρκεια του Σεμιναρίου

³ Οι συντονιστές/-ριες ενθαρρύνονται, ωστόσο, να κατανέμουν τα διαλείμματα ανάλογα με τις ανάγκες της ομάδας τους. Μπορούν, για παράδειγμα, να συντομεύσουν τη διάρκειά τους και να κάνουν περισσότερα διαλείμματα (π.χ. κάθε φορά που οι συμμετέχοντες/-ουσες φαίνεται να έχουν κουραστεί και/ή όταν η προσοχή τους έχει αρχίσει να διασπάται)

Πίνακας 1. Πρόγραμμα Σεμιναρίου Εκπαιδευτικών “GEAR against IPV”

Ελάχιστη Διάρκεια 18 ώρες ⁴	Θέμα	Μέγιστη Διάρκεια 30 ώρες ⁵
Εισαγωγική Ενότητα (μέσα από τα μάτια των εκπαιδευτικών)		
ΗΜΕΡΑ 1 1 ώρα	<ul style="list-style-type: none"> Σύντομη Εισαγωγή Αξιολόγηση: συμπλήρωση Προ-ερωτηματολογίου Σεμιναρίου Εκπαιδευτικών [Σ-Ε(προ)] Προσδοκίες και υποκειμενική εκτίμηση της ανισότητας των φύλων στο σχολικό περιβάλλον 	ΗΜΕΡΑ 1 1 ώρα
ΜΕΡΟΣ Ι. Προσομοιωμένη Υλοποίηση του Προγράμματος “GEAR against IPV” (Βιωματικό Μέρος: μέσα από τα μάτια των μαθητών/-τριών)		
5 ώρες ΗΜΕΡΑ 2 3 ώρες	Ενότητα 1. Εισαγωγική Ενότητα Ενότητα 2. Στερεότυπα και Ισότητα των Φύλων Ενότητα 3. Υγιείς και Μη Υγιείς Σχέσεις Ενότητα 4. Βία μεταξύ Ερωτικών Συντρόφων	5 ώρες ΗΜΕΡΑ 2 6 ώρες ΗΜΕΡΑ 3 3 ώρες
1 ώρα	Σκέψεις για το Πρόγραμμα “GEAR against IPV” (μέσα από τα μάτια των εκπαιδευτικών)	1 ώρες
ΜΕΡΟΣ ΙΙ. Το “GEAR against IPV” Εγχειρίδιο Εκπαιδευτικού (Τεύχος ΙΙΙ) και Πώς να το Χρησιμοποιήσετε (μέσα από τα μάτια των εκπαιδευτικών)		
2 ώρες	Πρακτικά Ζητήματα: Διοργάνωση, διεξαγωγή, αξιολόγηση και αναφορά της υλοποίησης του Προγράμματος “GEAR against IPV” στην τάξη	2 ώρες ΗΜΕΡΑ 4 2 ώρες
Προαιρετική Ενότητα (μέσα από τα μάτια των εκπαιδευτικών)		
ΗΜΕΡΑ 3 0,5 ώρα	Τρόποι αύξησης των πολλαπλασιαστών και ενίσχυσης της βιωσιμότητας της παρέμβασης “GEAR against IPV”	2 ώρες
ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ. Θεωρητική Κατάρτιση (μέσα από τα μάτια των εκπαιδευτικών)		
5 ώρες	Ευαισθητοποίηση σε θέματα ισότητας των φύλων, βίας στις σχέσεις, βίας μεταξύ ερωτικών συντρόφων (ΒΕΣ) και κακοποίησης-παραμέλησης παιδιού (ΚαΠα-Π) Διαχείριση περιστατικών κακοποίησης <ul style="list-style-type: none"> Νόμοι, Κώδικας Επαγγελματικής Συμπεριφοράς Εκπαιδευτικών, Κώδικας Δεοντολογίας (όπου υφίσταται), υποστηρικτικές υπηρεσίες Ανάπτυξη και/ή ενίσχυση συναφών δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών 	2 ώρες ΗΜΕΡΑ 5 5 ώρες
Καταληκτική Ενότητα (μέσα από τα μάτια των εκπαιδευτικών)		
0,5 ώρα	Αξιολόγηση: Συμπλήρωση του μετα-ερωτηματολογίου Σεμιναρίου Εκπαιδευτικών [Σ-Ε(μετά)] Κλείσιμο του Σεμιναρίου	1 ώρα

⁴ **Καθαρή Διάρκεια** (εξαιρουμένων των διαλειμμάτων) ενός τριήμερου Σεμιναρίου, **συνολικής διάρκειας 24 ωρών**

⁵ **Καθαρή Διάρκεια** (εξαιρουμένων των διαλειμμάτων) ενός πενήμερου Σεμιναρίου, **συνολικής διάρκειας 40 ωρών**

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1.** Αξιολόγηση Σεμιναρίου Εκπαιδευτικών "GEAR against IPV": Προ-ερωτηματολόγιο [Σ-Ε(προ)]
- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2^α.** Αξιολόγηση Σεμιναρίου Εκπαιδευτικών "GEAR against IPV": Μετα-ερωτηματολόγιο [Σ-Ε(μετά)]
- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2^β.** Έντυπο Συναίνεσης για την Επαναληπτική Αξιολόγηση
- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3^α.** Αξιολόγηση Σεμιναρίου Εκπαιδευτικών "GEAR against IPV": 1^ο Επαναληπτικό ερωτηματολόγιο [Σ-Ε(επαν. 1)]
- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3^β.** Αξιολόγηση "GEAR against IPV": 2^ο Επαναληπτικό ερωτηματολόγιο Σεμιναρίου Εκπαιδευτικών και Επαναληπτικό ερωτηματολόγιο Προγράμματος Εκπαιδευτικών [Σ-Ε(επαν. 2) + Π-Ε(επαν.)]
- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4.** Πρότυπο Πιστοποιητικού παρακολούθησης του Σεμιναρίου
- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5.** Πρότυπο παρουσιάσεων PowerPoint
- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 6.** Πρότυπο ετικέτας για το φάκελο του Σεμιναρίου

A.

B.

C.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

GEAR against IPV II

Gender Equality Awareness Raising against Intimate Partner Violence II

JUST/2013/DAP/AG/5408

Με τη συγχρηματοδότηση του Προγράμματος
DAPHNE III της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Χτίζοντας Υγιείς Σχέσεις ανάμεσα στα Δύο Φύλα

Σεμινάριο Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών

Ονοματεπώνυμο Εκπαιδευτή/-ριας
Ιδιότητα

Τίτλος

■ Κείμενο

- Κείμενο
- Κείμενο

Ευρωπαϊκό Δίκτυο κατά της Βίας

GEAR against IPV II – Σεμινάριο Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών

Τοποθεσία, Ημερομηνία

Με τη συγχρηματοδότηση του Προγράμματος
DAPHNE III της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 6. Πρότυπο ετικέτας για το φάκελο του Σεμιναρίου

GEAR against IPV

Με τη συγχρηματοδότηση του Προγράμματος
DAPHNE III της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σεμινάριο Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών

Gender Equality Awareness Raising

VIOLENCE
REJECTED

Ευρωπαϊκό Δίκτυο
κατά της Βίας

[Ημερομηνία]

[Τοποθεσία]

“Ευαισθητοποίηση για την Ισότητα των Φύλων ενάντια στη Βία μεταξύ Ερωτικών Συντρόφων - II”

Gender Equality Awareness Raising against Intimate Partner Violence - II

[JUST/2013/DAP/AG/5408]

GEAR against IPV

Με τη συγχρηματοδότηση του Προγράμματος
DAPHNE III της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σεμινάριο Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών

Gender Equality Awareness Raising

VIOLENCE
REJECTED

Ευρωπαϊκό Δίκτυο
κατά της Βίας

[Ημερομηνία]

[Τοποθεσία]

“Ευαισθητοποίηση για την Ισότητα των Φύλων ενάντια στη Βία μεταξύ Ερωτικών Συντρόφων - II”

Gender Equality Awareness Raising against Intimate Partner Violence - II

[JUST/2013/DAP/AG/5408]

